

Themagroep Energie: relevante onderdelen uit enkele verkiezingsprogramma's Tweede Kamerverkiezingen 2012

Thijl Ankersmit, juni - augustus 2012

De voor de themagroep relevante passages zijn weergegeven uit achtereenvolgens:

- verkiezingsprogramma PvdA, definitieve versie
- verkiezingsprogramma SP, conceptversie
- verkiezingsprogramma D66, conceptversie
- verkiezingsprogramma Groen Links, definitieve versie.

Geel gemarkeerde codes (bijv. **M.**, **D.2.**) geven aan op welk onderwerp de desbetreffende passage betrekking heeft. De codes verwijzen naar het stuk 'Indeling van soorten energie-opwekking en -besparing; concept'.

Verkiezingsprogramma PvdA Tweede Kamerverkiezingen 2012

NEDERLAND STERKER & SOCIALER

In blauw is aangegeven waar de desbetreffende passage te vinden is. De titels van de hoofdstukken waaruit geciteerd wordt:

- Hoofdstuk 1 Onze keuzes voor een sterke economie
- Hoofdstuk 6 Onze keuzes voor wonen
- Hoofdstuk 8 Onze keuzes voor duurzaamheid
- Hoofdstuk 10 Onze keuzes voor een solidaire wereld

(Uit: Inleiding, blz. 6)

N. M.1. Een visie die zicht biedt op investeringen in duurzame energie en infrastructuur. Na de afgelopen jaren van mislukt "snoeien om te groeien" is het nu tijd voor een nieuwe trotse vorm van industriepolitiek, zodat we straks een nieuwe energievoorziening hebben wanneer de oude opraakt. En zo ook nieuwe banen creëren waar oude verdwijnen. We voeren een verplicht aandeel duurzaam in voor energiebedrijven, zodat 100% van onze energievoorziening in 2050 duurzaam is. Ook leggen **I.3.** we een elektriciteitsnet op de Noordzee aan. Dat maakt miljarden aan investeringen los.

(Uit: Hoofdstuk 1, blz. 11-12, 'Groene groei')

D.2. BB. Een duurzame economie is niet alleen nodig vanwege het klimaatprobleem en de uitputting van onze aarde, maar biedt ook grote economische kansen. Kansen op nieuwe groei, waar de oude stilvalt; op nieuwe banen, waar de oude verdwijnen. Op nieuwe innovatie, waar Nederland in kan uitblinken. Nederland heeft de beste ingenieursbureaus, offshore bedrijven, waterbouwers en havens. Wij kunnen en willen wereldspeler zijn op het gebied van offshore energiewinning. En met Wageningen ook op het gebied van biograndstoffen.

Dit gaan we doen:

N. • De PvdA ondersteunt maatschappelijk ondernemen, investeert in duurzame energie, ondersteunt initiatieven en groene groei.

A.3. O. • Ook fiscale maatregelen ondersteunen onze groene agenda: rode diesel wordt afgeschaft, de afschaffing van de milieubelastingen draaien we terug, de regeling groen beleggen blijft en de SDE-regeling bouwen we af en vervangen deze door een verplicht aandeel duurzame energie.

B.1. BB. M.1. • Er komt een leveranciersverplichting voor groene energie. Leveranciers worden verplicht om een jaarlijks stijgend aandeel hernieuwbare elektriciteit te leveren. Kolencentrales moeten verplicht duurzame biomassa bijstoken.

BB. D. C.1. J/K/L. • We kiezen voor innovaties gericht op een duurzame economie. Hiermee stimuleren we de ontwikkeling van groene energie via biomassa, windenergie, zonnepanelen en het verminderen van het energieverbruik. Bij de productie van biobrandstoffen zal rekening gehouden worden met de gevolgen voor de voedselvoorziening, vooral in ontwikkelingslanden.

D.2. I.3. • Netbeheerder Tennet wordt verantwoordelijk voor de aanleg van een net op zee voor windenergie.

O. • Lokale initiatieven voor decentrale energieopwekking worden gestimuleerd. De energiebelasting op kleinschalige, decentrale opwekking verdwijnt.

N. O. • De PvdA wil zuinig omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Energiebesparing, uitstootbeperking en recycling van producten worden blijvend bevorderd. Hierbij wordt uitgegaan van het principe: 'Afval bestaat niet' zodat volop wordt ingezet op een eindstadium van 100% recycling van afvalstoffen tot nieuwe grondstoffen. Daarbij worden middelen om burgers te stimuleren veel aan te leveren voor recycling, zoals systemen met retourpremies, uitgebreid naar meerdere materialen. Zo wordt het statiegeldsysteem op flessen niet afgeschaft, maar wordt gekeken naar het (gedeeltelijk) overnemen van het Duitse statiegeldsysteem.

B.5. O. • Onze vervoersknooppunten de Rotterdamse haven, Schiphol en spoorlijnen zijn van onmisbaar belang voor de Nederlandse economie. Zo kan het Rotterdamse havencomplex met forse groei een belangrijke herstellmotor voor de economie en werkgelegenheid worden. Om duurzaamheidsdoorbraken te krijgen bijvoorbeeld ten aanzien van restwarmte en afvalstoffen in het hele havengebied, is een gebiedsvergunning nodig. Economie en duurzaamheid gaan hand in hand mits groei wordt geconditioneerd, om milieuschade te beperken. Reststoffen uit de haven worden hergebruikt in de kassen van het Westland. Dit hergebruik wordt ook gestimuleerd bij andere havengebieden.

(Uit: Hoofdstuk 1, blz.12-13, 'Innovatiebeleid')

Ondernemers weten zelf het beste waar hun kansen liggen. Innovaties komen van mensen, bedrijven, de wetenschap, niet uit de Ministeries. Maar de overheid kan er wel voor zorgen dat ondernemers uitstekend opgeleide werknemers kunnen krijgen, dat de publieke voorzieningen op orde zijn en de infrastructuur goed functioneert. De rol van de overheid in het economisch beleid is dus cruciaal wat betreft de economische structuur. Daarom kiest de PvdA voor gericht innovatiebeleid. Een beleid dat nauw aansluit bij de successen van economische netwerken rond zogenaamde 'talenttowns'. Hightech in de regio Zuidoost Nederland rond Eindhoven en de campussen met Chemie&Materialen en Life Sciences&Health in Zuid-Limburg, agro&food in het netwerk rond Venlo en Wageningen, biomedisch **O.** in Enschede en Nijmegen, biotech in Leiden, logistiek in Rotterdam-Schiphol, Energy in Groningen, watertechnologie in Leeuwarden, en de ontwikkeling van het cluster 'Smart Services' in Parkstad Limburg.

Dit gaan we doen:

• De strategie heeft ook consequenties voor de besteding van onderzoeksgelden aan universiteiten en onderzoeksinstituten. De concurrentie in het hoger onderwijs heeft de afgelopen jaren vooral plaatsgevonden in de breedte en niet in de diepte. Specialisatie van universiteiten en hogescholen is noodzakelijk om internationaal tot de top te behoren. Dit proces zal versneld moeten plaatsvinden en evenals vergaande strategische samenwerking tussen Nederlandse universiteiten door **O.** de overheid worden aangemoedigd en zo nodig ondersteund. Er komt een kenniscentrum voor duurzame innovaties op basis van samenwerking tussen drie technische universiteiten het bedrijfsleven die jonge mensen bij duurzame innovaties faciliteert.

• Het Europese beleid gericht op economische ontwikkeling van regio's moet radicaal worden aangepast. De uitgaven van de Europese middelen moeten effectief groei bevorderen. Middelen komen nu onvoldoende ter beschikking van het MKB en teveel geld gaat nog steeds naar het in standhouden van onrendabele agrarische bulkproductie in plaats van bijvoorbeeld de financiering **N.** van startende nieuwe ondernemingen, of verder ontwikkelen van duurzame energietechnologie.

(Uit: Hoofdstuk 6, blz.42, 'Voldoende en goede sociale woningen')

Dit gaan we doen: (...)

J. N. • Hoge energierekeningen maken inmiddels een fors deel uit van de woonlasten van mensen. Daar is veel winst te halen, voor portemonnee en het milieu. Investerings in energiebesparing en energieopwekking worden daarom gestimuleerd. Ook corporaties hebben hierin een grote rol

J. • Innovatie en vergroening worden, ook bij renovatie, gestimuleerd via het Bouwbesluit.

(Uit: Hoofdstuk 8, blz.50, 'Onze keuzes voor duurzaamheid' Naar volledig duurzame energievoorziening')

N. Duurzame technologieën hebben de toekomst. Maar om zich binnen de conventionele economie te bewijzen, moeten ze een steuntje in de rug krijgen. Gezwalk met subsidies voor hernieuwbare energie werkt een echte doorbraak van wind, zon en aardwarmte tegen. Zo is de duurzame samenleving nog lang niet nabij. De klimaatverandering vormt een rechtstreekse bedreiging voor ons laaggelegen land. Onze ongezonde afhankelijkheid van fossiele brandstoffen als olie en kolen is veel te groot. Dat is niet alleen slecht voor het klimaat, maar maakt ons ook te gevoelig voor schommelingen in de olieprijs.

(Uit: Hoofdstuk 8, blz.50-51)

1. Naar volledig duurzame energievoorziening

M.1. Klimaatverandering bedreigt de bestaanszekerheid van toekomstige generaties. Energievoorraden worden schaarser en daarom zullen prijzen van stroom en brandstof alleen maar stijgen. Maar verduurzaming biedt in de eerste plaats kansen. Kansen op nieuwe groei, op nieuwe banen. Op innovatie, waarin Nederland kan uitblinken. Ons land heeft de beste ingenieursbureaus, offshore bedrijven, waterbouwers en havens ter wereld. Wij kunnen wereldspeler zijn op het gebied van duurzame energie. Nederland blijft momenteel steken op een armzalige 4% duurzaam op ons totale energieverbruik. De PvdA streeft ernaar dat Nederland in 2050 een 100% duurzame energieproductie heeft **en komt met een duidelijk stappenplan voor korte, middellange en lange termijn om dit te bewerkstelligen (vet toegevoegd T.A.).**

Dit gaan we doen:

O. B.1. BB. • Door politieke wispelturigheid en uitputting van gelden, leidt de regeling Subsidie Duurzame Energie (SDE) momenteel niet tot investeringszekerheid. Eén van de beste manieren om deze nadelen op te heffen, is om de SDE af te bouwen en te vervangen door een verplicht aandeel hernieuwbare energie om een (jaarlijks stijgend) percentage hernieuwbare elektriciteit te leveren. Voor kolencentrales geldt in ieder geval verplicht bijstoken van (duurzame) biomassa. Nieuwe kolencentrales krijgen alleen een vergunning als ze hun CO₂-uitstoot opslaan.

J/K/L. • Bij toepassing van energiebesparende maatregelen wordt ook gekeken naar de milieuaspecten van die maatregelen zelf.

A/B. • Subsidies en belastingvoordelen op vervuilende brandstoffen worden geleidelijk afgeschaft.

B.3. • Kernenergie maakt geen onderdeel uit van de volledige duurzame energievoorziening die wij nastreven voor Nederland. Wij zijn dan ook tegen de nieuwbouw van een kerncentrale in

Nederland. Nederland zet zich in Europa in voor het gebruik van duurzame energiebronnen om zo ook elders kernenergie onnodig te maken.

I.3. D.2. D.1. • De PvdA wil het investeringsklimaat voor windenergie verbeteren door de komst van een windenergienet op de Noordzee. Netbeheerder Tenneet moet dit gaan plannen, aanleggen en beheren, met dezelfde vereisten voor bijvoorbeeld betrouwbaarheid als op het land geldt. Burgers krijgen meer rechten en kansen om zelf te participeren en investeren in een windpark bij hen in de buurt.

I.3. • Netbeheerder Tenneet draagt er zorg voor dat uiterlijk in 2020 ons energienetwerk is ingericht voor decentrale elektriciteitsopwekking.

I.3. D.2. C. J. • In Europees verband pleit de PvdA voor een superhoogspanningsnet. Dat zorgt ervoor dat stroom uit windmolens van de Noordzee naar Zuid Europa kan en stroom uit Spaanse zonnepanelen naar Noord Europa. Dat leidt tot investeringen in werk en duurzaamheid in Europa. Beleid wordt ontwikkeld opdat eigenaren van huurwoningen en overheden worden verplicht en overige eigenaren worden gestimuleerd, om hun gebouwen binnen 15 jaar te isoleren conform de eisen voor nieuwbouwwoningen uit het Bouwbesluit 2003.

O. • Kleinschalige opwekking voor eigen gebruik: energieopwekking voor eigen gebruik moet in alle gevallen geheel worden vrijgesteld van energiebelasting. De energiebelasting voor elektriciteit en gas voor grootverbruikers worden verhoogd. Dit is opgenomen in de financiële paragraaf.

C.1. J. • Bij nieuwbouw en grootschalige renovatie van woningen worden zonnepanelen vanaf 2015 standaard verplicht opgenomen in het bouwbesluit door in het aan te passen bouwbesluit op te nemen dat bij nieuwbouw en/of renovatie van woningen en andere gebouwen zo energie-efficiënt mogelijk moeten worden gebouwd. Het streven moet zijn dat tenminste alle nieuwbouwwoningen in 2020 energie neutraal zijn.

I.2. G.4. • Gasleveranciers krijgen de verplichting om biogas met aardgas te mengen in het gasnet, daarom stellen wij een 'bijmengverplichting' voor Groen Gas voor.

B.5. O. • Regelgeving dient te worden aangepast voor het bevorderen van het hergebruik van restwarmte en afvalstoffen, bijvoorbeeld vanuit de Rotterdamse haven naar de kassen in het Westland.

N. • Innovatie op het gebied van duurzame technologieën wordt gestimuleerd.

O. • Productieprocessen worden slim en 'circulair' zodat grondstoffen op een zo efficiënt mogelijke manier gebruikt worden.

O. • De PvdA wil dat kleinschalige coöperatieve of gemeentelijke energiebedrijven die duurzame energie willen produceren en leveren gebruik kunnen maken van bestaande en nieuwe stimuleringsmaatregelen. De PvdA zet zich in om eventueel belemmerende regelgeving weg te nemen.

(Uit: Hoofdstuk 8, blz.52-530, 'Bereikbaarheid als strategisch belang')

A.3. • Accijsloze brandstof ('rode diesel') wordt afgeschaft.

L.1. • Bij de keuze tot verhoging van de maximumsnelheid op snelwegen staat voor de PvdA als eerste voorop geen verslechtering van de verkeersveiligheid en het milieu. De PvdA wil de maximum snelheid op de Nederlandse autowegen terugbrengen naar 120 km/uur. De huidige 80 km-zones rond de grote steden blijven gehandhaafd.

L.4. • De binnenvaart wordt als duurzame vorm van goederenvervoer bevorderd, ondermeer door onnodig wachten te beperken.

L.3. A.3. • De luchtvaart kan schoner en energie-efficiënter. De PvdA wil de subsidies op kerosine afbouwen en in Europees verband een kerosinebelasting invoeren.

(Uit: Hoofdstuk 8, blz.54-55, 'Landbouw')

K. • We moeten toe naar een vitale, gezonde en duurzame landbouw, waarbij we efficiënt omgaan met bodem, grondstoffen en energie en bijdragen aan een landschap dat karakteristieke waarde weet te behouden.

O. • Afval = grondstof. Grondstoffen worden schaarser en duurder, hetgeen de prijzen voor consumenten opdrijft. Ook raakt de aarde uitgeput voor grondstoffen als aardolie en noodzakelijke metalen voor onze economische ontwikkeling in onder andere ICT en mobiele communicatie, energievoorziening, bouw, kleding en voedselvoorziening. Hergebruik van grondstoffen moet dus internationaal, nationaal en lokaal worden georganiseerd. Met het bedrijfsleven moeten afspraken worden gemaakt voor ambitieuzere recyclingdoelen. Met gemeenten kan worden toegewerkt naar afspraken over een grondstoffenakkoord gericht op het terughalen van grondstoffen uit huishoudens (naar Vlaams voorbeeld, waar men aanzienlijk meer waardevolle materialen uit huishoudelijk afval recyclet). Systemen gericht op het belonen van burgers voor waardevolle materialen, zoals het statiegeldsysteem, moeten worden uitgebreid. Daarnaast moeten duurzame initiatieven uit het bedrijfsleven voor het behouden van materialen in de keten worden gestimuleerd en opgeschaald. Ook worden in Europa maatregelen gericht op het stimuleren van hergebruikte materialen in nieuwe producten bevorderd.

J/K/L. • We zetten vol in op werkgelegenheid door Europese middelen vrij te maken voor investeringen in scholing, onderzoek, innovatie, energie-efficiëntie, infrastructuur en digitalisering. Deze investeringen worden gefinancierd of gegarandeerd door de relevante EU subsidieprogramma's de Europese Investeringsbank, Europese projectobligaties, het beter benutten van structuurfondsen en het Europees Sociaal Fonds, en het anders inzetten van landbouwsubsidies.

A. • Grondstoffenbeleid wordt nadrukkelijker opgenomen in het buitenlandbeleid van de EU, om de eigen voorziening veilig te stellen en om duurzame delving in ontwikkelingslanden te realiseren onder waarborging van de belangen van kwetsbare landen.

(Uit: Hoofdstuk 10, blz.64, 'Een veilige en vreedzame wereld')

A.4. • Grondstoffen, zoals kolen, dienen soms als financieringsbron voor oorlogen. De import van deze bloedkolen wordt strafbaar. Nederland neemt het voortouw om dit ook in Europa en op wereldwijd niveau te regelen.

(Uit: Hoofdstuk 10, blz.67, 'Toekomst van ontwikkelingssamenwerking')

Internationale samenwerking prioriteit voor het Kabinet

N. • Het hele Kabinet besteedt aandacht aan eerlijke handel, goed beheer van schaarse grondstoffen, vrede, veiligheid, mensenrechten, rechtsstaat, democratie, goed beheer van schaarse grondstoffen, het tegengaan van klimaatverandering en bevordert de inzet en ontwikkeling van duurzame energie.

O. • Nederland benoemt een team van duurzaamheidsdiplomaten, die binnen EU-verband en internationale instellingen lobbyen voor duurzaam beleid ten aanzien van global common goods, klimaatverandering en groene economie.

concept Verkiezingsprogramma SP 2013-2017 (Nieuw Vertrouwen)

1. INNOVATIE EN ECONOMISCHE GROEI

Europese leiders keken in de afgelopen jaren meer naar de financiële markten dan naar de behoeften van de burgers. De Nederlandse regering doet daaraan mee. Dat heeft geleid tot een domme bezuinigingspolitiek, die het economische herstel in Europa buitengewoon belemmert. Dat leidt tot verlies van banen en grote financiële onzekerheid, vooral in het midden- en kleinbedrijf (MKB) - de motor van onze economie. Politieke partijen die alle ruimte boden aan bankiers en bestuurders, aandeelhouders en speculanten, dragen een grote verantwoordelijkheid. Dit neoliberale wanbeleid kan ons land niet meer veroorloven. Het is de hoogste tijd voor een sociaal alternatief.

Naast doordachte bezuinigingen, om de staatskas op orde te krijgen, gaan we al in 2013 drie miljard euro extra investeren in onze economie. In het onderhoud van woningen en scholen, wegen en spoorwegen. Door kantoorpanden om te bouwen tot woonruimte en energiezuinigere woningen te bouwen. Deze investeringen zijn goed voor het midden- en kleinbedrijf (MKB). Ook nemen we maatregelen om de sociale zekerheid en rechtsbescherming van MKB-bedrijven te verbeteren. Een Nationale Investeringsbank verzekert dat de industrie, maar ook kleine bedrijven, meer kunnen investeren. En we zorgen dat internet - steeds belangrijker in onze samenleving - voor iedereen toegankelijk blijft en de privacy op het net wordt gewaarborgd.

Onze voorstellen

Economie

J. 1. We starten in 2013 een investeringsprogramma om onze economie weer op gang te helpen. Door onderhoud aan woningen en spoorwegen, scholen en universiteiten, dijken en wegen naar voren te halen. De woningmarkt kan worden gestimuleerd door kantoorpanden om te bouwen tot woonruimte en om te schakelen naar energiezuinige woningbouw.

N. 3. Er komt een nieuwe nationale investeringsbank (NIB) die kredieten gaat verstrekken aan fundamenteel gezonde en goed geleide bedrijven. Daarmee zorgen we ervoor dat bijvoorbeeld de industrie weer kan investeren. Ook kan deze investeringsbank langjarige investeringen in duurzame economie financieren.

2. UW LAND, UW KEUZE

Nogal wat politici doen een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van mensen. Maar zij lijken zelf geen verantwoordelijkheid te durven nemen voor de samenleving. Marktwerking in zorg en onderwijs, woningbouw en beveiliging, energievoorziening en openbaar vervoer, hebben niet alleen geleid tot duurdere voorzieningen, maar ook de zeggenschap van mensen over de samenleving verminderd. De organisatie van ons land is te veel in handen van een ('old boys') netwerk van bestuurders, die elkaar banen, bijbanen en beloningen toeschuiven en aansluiten bij invloedrijke lobby's, zoals die van internationale bedrijven. Dat bedreigt de democratie en ondermijnt het vertrouwen van mensen in de politiek.

Burgers moeten meer te zeggen krijgen over de inrichting van onze samenleving. We stoppen daarom met de uitverkoop van publieke diensten, maar maken de overheid wel efficiënter. Ook maken we een einde aan het stapelen van bijbanen door bestuurders en de lobby van grote bedrijven leggen we aan banden. We stoppen met de bijzondere voorrechten van politici, zoals de riant wachtgeldregeling, en met het nodeloos inhuren van dure externe medewerkers bij de overheid. Met de oprichting van een 'Huis voor klokkenluiders' gaan we mensen die misstanden melden beter beschermen. Buurtbewoners krijgen meer inspraak over de inrichting van en de voorzieningen in hun eigen buurt: zij weten het beste wat wel en wat niet werkt.

Onze voorstellen

N. 1. Mensen krijgen meer zeggenschap over dat wat van ons allemaal is. We stoppen met de uitverkoop van publieke diensten. De overheid wordt hoofverantwoordelijke voor de organisatie van goede zorg en hoogwaardig onderwijs, voldoende openbaar vervoer en duurzame energie, maar ook voor de reguliere postbezorging.

8. EEN MOOI EN LEEFBAAR LAND

Ons land kent een lange traditie van sociale volkshuisvesting. Door slechte politieke esluitvorming, falend toezicht en teveel ondoordachte marktwerking is een aantal woningcorporaties zich gaan gedragen als vastgoedbedrijf. We stimuleren corporaties om meer verantwoordelijkheid te nemen voor de bouw en onderhoud van betaalbare woningen voor mensen met een laag en middeninkomen. En om meer te investeren in de leefbaarheid van de buurt. Door aanpassing van de hypotheekrenteaftrek brengen we de woningmarkt beter in evenwicht. En maken we een einde aan de geldverslindende subsidie van villa's van mensen die best zonder die subsidie kunnen. Huisjesmelkers worden hard aangepakt. De bouw is belangrijk voor Nederland, maar voor zakkenvullers is geen plaats meer. Wel voor meer innovatie en duurzame bouw. Met veel mensen op een kleine ruimte heeft Nederland een sterke traditie om zaken zo goed mogelijk af te stemmen. Maar die traditie staat onder druk: lange linten met kantoren en bedrijven omzomen snelwegen, het Groene Hart wordt aan alle kanten aangevreten en gemeenten steken zich zwaar in de schulden door overmatige activiteit op de grondmarkt. Dure villa's verdringen caravans en campings en mensen worden in onzekerheid gelaten over het gebruik van recreatiewoningen. Op sommige plaatsen is tekort aan ruimte, andere delen van Nederland dreigen juist leeg te lopen.

Onze voorstellen

Bouwen en wonen

J. K. 11. De overheid stimuleert duurzaam en energiezuinig bouwen. Bouwvergunningen voor bestaande gebouwen worden alleen afgegeven als het gebouw minimaal voldoet aan energielabel D. Woningcorporaties gaan verplicht meer werk maken van de warmte-isolatie van bestaande woningen. Het eigenwoningforfait wordt lager naarmate het energielabel beter is.

J. 12. Een collectieve complexgerichte aanpak van groot onderhoud en energiebesparing in wijken met veel eigen woningbezit wordt bevorderd.

J. 17. Er komt een vierjaarlijkse APK-keuring voor woninginstallaties, gecombineerd met het periodiek onderhoud aan de CV-installatie.

Stad en land

D. 1. De rijksoverheid neemt de regie in de duurzame ruimtelijke inrichting van ons land, voor een goede spreiding van wonen en natuur, economie en recreatie. Zo voorkomen we dat het landschap verder versnipperd. Ook neemt de rijksoverheid meer regie bij de aanleg van windmolenparken.

9. GOED VERVOER VOOR IEDEREEN

Lange files en haperend openbaar vervoer zijn vervelend voor iedereen en slecht voor de economie. Een modern land verdient moderne, betrouwbare, schone en snelle vormen van vervoer. Daarom nemen we maatregelen om de bestaande wegen en spoorwegen beter te gebruiken. Door auto's te voorzien van slimme communicatie- en detectietechnieken en een modern beveiligingssysteem in te voeren waardoor treinen dichter op elkaar kunnen rijden. De overheid gaat zelf verantwoordelijkheid nemen voor het openbaar vervoer, daarom voegen we NS en ProRail samen tot een nieuw overheidsbedrijf. We stoppen met de verplichte aanbesteding van regionaal bus- en treinvervoer en geven overheden de mogelijkheid om eigen vervoersbedrijven te beginnen.

Wij nemen maatregelen voor een verantwoorde groei van het vervoer, maar ook voor een betere luchtkwaliteit en minder geluidsoverlast. Door stillere voertuigen en betere afscherming van wegen en spoorlijnen. Maar ook door het stimuleren van alternatief vervoer: van weg naar spoor en binnenvaart, of van auto naar fiets. De vervuiler betaalt: belastingen en heffingen worden daarom

minder gebaseerd op het bezit en meer op het gebruiken de milieueffecten. Door een nieuwe visie op mobiliteit, goed ruimtelijk beleid, variabele werktijden en het bevorderen van thuiswerken kunnen we de files helpen terugdringen.

Onze voorstellen

Openbaar vervoer

L.3. 6. Ontbrekende trajecten in het spoorwegnet worden opgevuld met snelwegbussen, die ook de bereikbaarheid van grote bedrijventerreinen kunnen verbeteren.

L.3. 7. Buiten de spits zijn er te veel lege stoelen rond in het openbaar vervoer. Door meer gebruik te maken van goedkope daltarieven voor doelgroepen wordt de benutting van de capaciteit in trein en bus verbeterd.

Wegvervoer

L.1. 5. Door het omzetten van een deel van motorrijtuigbelasting en BPM in variabele kosten (platte kilometervergoeding of brandstof) wordt zuinig en minder rijden beloond.

L. 7. Elektrisch rijden wordt bevorderd, vooral in stedelijk gebied (taxi, stedelijke distributie, deelauto's). Dit levert extra voordelen op in de vorm van een betere lokale luchtkwaliteit.

Ander vervoer

L.2. 5. De fiets is voor de korte afstand vaak het snelste vervoermiddel, bovendien gezond en schoon. Meer gebruik van de fiets in het stedelijke gebied kan het autoverbruik terugdringen. Daarom verschuiven we investeringsmiddelen naar fietsvoorzieningen.

L.2. 6. Er komen meer (bewaakte) fietsenstallingen bij (bus)stations.

11. EEN SCHONE TOEKOMST

We moeten ons land schoon en leefbaar houden, nu en voor de toekomst. Wat we nu kapotmaken, krijgen we nooit meer terug. Het aandeel duurzame energie laten we daarom stevig stijgen, bijvoorbeeld door meer voorwaarden te stellen aan energieleveranciers. De overheid neemt de komende jaren haar verantwoordelijkheid voor energiezuinig produceren en meer duurzame stroom- en gasproductie. De komende vier jaar komt er een moratorium op kolencentrales en kerncentrales.

We stimuleren dat mensen vaker kiezen voor zuinige en duurzame energie. Bovendien nemen we maatregelen om het belastingstelsel flink te vergroenen en te besparen op het gebruik van energie. We doen voorstellen om afval meer milieuvriendelijk te verwerken en grondstoffen opnieuw te gebruiken. Ook gaan we asbestvervuiling beter inventariseren en bestrijden. Vervuilde grond gaan we beter reinigen. Bovendien versterken we het toezicht op milieuvervuiling en de handhaving van milieuregels. We zorgen dat burgers direct financieel voordeel krijgen als ze kiezen voor groene energie.

Onze voorstellen

Energie

B.5. K. 1. De overheid ziet beter toe op de vestigingslocaties van grote elektriciteitscentrales, energie-intensieve industrie en bedrijven die een groot potentieel hebben voor de benutting van restwarmte, zoals de glastuinbouw. Op deze manier kan de totale energie-efficiency tegen de laagste kosten worden verhoogd en worden peperdure investeringen in energie-infrastructuur beperkt. De lozing van restwarmte wordt ontmoedigd via de milieuvergunning en financiële prikkels.

M.2. 2. We zetten in op twee procent energiebesparing per jaar, zowel bij bedrijven als bij de huishoudens.

- I.3.** 3. Via de publieke netbeheerders wordt voldoende geïnvesteerd in verbetering van de elektriciteitsnetten om de inpassing van meer duurzame energie mogelijk te maken, zowel op regionaal niveau (*smart grids*) als op Noordwest-Europees niveau.
- I.3.** 4. De netbeheerders blijven volledig publieke bedrijven, de winstuitkeringen aan de aandeelhouders (gemeenten en provincies) worden aan banden gelegd.
- I.3.** 5. De grote elektriciteitscentrales gaan een deel van de netkosten betalen, op grond van het principe 'de vervuiler betaalt'.
- I.3. D.2.** 6. We verbeteren de samenwerking met onze buurlanden rond de Noordzee voor een gemeenschappelijk netbeheer en voor de aanleg van een 'stopcontact op zee', om aansluiting van windmolenparken op het net mogelijk te maken.
- C. G.4.** 7. We stimuleren het gebruik van zonne-energie. Ook vergroten we de betrokkenheid bij de verduurzaming van de energievoorziening door meer ruimte te bieden aan particulieren en energiecoöperaties (geen energiebelasting bij productie van duurzame stroom en gas voor eigen gebruik).
- D.2. D.1.** 8. Windmolens op zee zijn de belangrijkste duurzame energiebron voor de komende decennia, daar moet - in samenwerking met de andere Noordzeelanden - zwaarder op worden ingezet. Wind op land moet duidelijker worden ingekaderd via een structuurvisie (waar wel, waar niet), strengere eisen aan geluid en externe veiligheid. Omwonenden van windparken kunnen meeprofiteren van de opbrengsten, als tegenprestatie voor de horizonvervuiling.
- J. K.** 9. De kwaliteitsbewaking van het energielabel voor gebouwen wordt geregeld, op een manier die vergelijkbaar is met de APK voor motorvoertuigen. Investerings in energiebesparing bij bestaande gebouwen worden aantrekkelijker gemaakt door het differentiëren van de OZB of het eigenwoningforfait op basis van het energieverbruik.
- N. BB.** 10. Intensivering van onderzoek en productontwikkeling is de sleutel voor het bereiken van de energie- en klimaatdoelstellingen. Wij zijn voorstander van het vergroten van de middelen voor onderzoek en ontwikkeling op het gebied van biobased economie en energie. Deels via publieke onderzoeksprogramma's, deels via fiscale faciliteiten voor bedrijven.
- N.** 11. De overheid geeft zelf het goede voorbeeld op het gebied van klimaatbeleid en energiebesparing, zuinige auto's en het gebruik van duurzame energie en bouwmaterialen.
- A.2.** 12. We beginnen alleen aan schaliegas als dat veilig en milieuvriendelijk kan.
- O.** 13. In Europees verband gaan we de gebreken van het systeem van emissierechten voor broeikasgassen (ETS) zo snel mogelijk oplossen. Doel is dat de CO₂-prijs zo snel mogelijk een niveau bereikt waarop investeringen in energiebesparende maatregelen rendabel worden. We stoppen met het gratis weggeven van emissierechten.
- O.** 14. Voordat we overgaan tot ondergrondse opslag van CO₂ moeten de effecten daarvan beter worden onderzocht. In plaats van dure en onzekere investeringen te doen in het opslaan van CO₂ kunnen we beter investeren om de uitstoot van CO₂ terug te dringen.
- L.3.** 15. Er komt een heffing op het landen en opstijgen van vliegtuigen om de schadelijke milieugevolgen van het vliegverkeer terug te dringen, zolang er geen Europese kerosineheffing is.

Milieu

- B.1. B.3.** 5. De komende vier jaar komt er een moratorium op kolencentrales en kerncentrales. Voor kernafval kiezen we niet voor ondergrondse opslag, maar zetten we in op hergebruik dan wel het bewerken tot isotopen die minder (lang) gevaarlijk zijn.

12. VAN GROND TOT MOND

Mensen staan steeds verder af van het eten op hun bord. We geven de productie van ons voedsel vaak niet de aandacht die het verdient. Nederland loopt in Europa achterop met biologische landbouw en -producten. Veel boeren stoppen er nu mee. Dat heeft grote gevolgen voor de boerengezinnen, maar ook voor het Nederlandse cultuurlandschap. Het geldt dat nu naar Europa gaat en terugkomt in de vorm van toeslagen, kan beter worden gebruikt om de Nederlandse landbouw flink duurzamer en groener te maken. We gaan beter zorgen voor onze dieren. De intensieve dierhouderij is in de huidige vorm in ons kleine land niet houdbaar.

Nederland heeft veel mooie, maar versnipperde natuur. De Waddenzee en de Veluwe zijn mooi aaneengesloten gebieden, maar een goed plan om de Oostvaardersplassen te laten aansluiten op de Veluwe is door de regering Rutte geschrapt. Natuur dient verschillende doelen: natuurlijk de biodiversiteit in stand houden, maar ook voor toerisme en recreatie. 'Aangelegde' natuur valt daar ook onder. Een mooi onderhouden park, een dagcamping en een groengebied rond een stad hebben grote waarde. Ze geven ons plezier en innerlijke rust.

Onze voorstellen

Landbouw en dierenwelzijn

C. O. 6. In de glastuinbouw wordt de kas de energiebron van de toekomst. Het speciale tarief energiebelasting (gas) voor de glastuinbouw verdwijnt.

En nu vooruit

Concept-verkiezingsprogramma D66

Mainports duurzaam versterken

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

A.3. L.3/4. De havens van Rotterdam en Amsterdam en de luchthavens Schiphol en Eindhoven zijn vitale schakels in onze internationale handel en bereikbaarheid. Daarmee zijn zij een belangrijke pijler onder de Nederlandse economie. D66 wil de mainportfunctie van Schiphol dan ook duurzaam versterken. Hiertoe dient Schiphol zich selectief te ontwikkelen en zich in te zetten voor het verduurzamen van de bedrijfsprocessen. D66 wil naar een duurzamer luchtvaart en steunt daarom het emissiesysteem, internationale afspraken over het belasten van kerosine en het inrichten van één Europees luchtruim waarmee veel brandstof kan worden bespaard. Verder is D66 voor samenwerking tussen Nederlandse en Belgische havens.

Afscheid van aardgas via een fonds voor de energietoekomst

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

A.1. N. Gas is een relatief schone fossiele brandstof, maar ook daarvan moeten we het gebruik gaan verminderen. De Nederlandse gasbel raakt namelijk snel op, terwijl onze huishoudens vooral koken en verwarmen met aardgas. In 2050 is gas niet langer een inkomstenbron voor de staat, maar een kostenpost voor huishoudens. Dus is het belangrijk dat we alternatieven ontwikkelen. D66 wil met een deel van de opbrengsten van aardgaswinning een fonds oprichten, waarmee we de investeringen in de energie van de toekomst financieren. Zo profiteren ook toekomstige generaties nog van onze gasbel en voorkomen we dat we afhankelijk worden van de invoer van fossiele energie uit instabiele landen.

Ambitieuus voor het klimaat

Laatst bijgewerkt op 21 juni 2012

Het klimaat is in de crisis even naar de achtergrond verdreven, maar de uitdaging blijft. D66 houdt vast aan de door de Europese regeringsleiders afgesproken ambitieuze CO2 reductie: 40% minder in 2030, 60% minder in 2040 en 80% minder in 2050. Te bereiken door minder uitstoot en opslag. Daarvoor is het van belang dat het emissiehandelssysteem beter gaat werken, bijvoorbeeld door het aantal rechten sneller te verkleinen. D66 wil nieuwe bindende internationale klimaatafspraken, waar alle grote opkomende economieën in meedraaien. Maar VN onderhandelingen kosten tijd. Tegelijk zullen daarom ook kleinere landencoalities gevormd moeten worden. D66 pleit daarbij voor samenwerking met de private sector en de ontwikkeling van vernieuwende vormen van financiering, bijvoorbeeld via een groene investeringsbank. Daarnaast is D66 voorstander van het werk van de klimaatambassadeurs en lokale klimaatagenda's zoals in Rotterdam.

Duurzaam opgewekt

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

M.1. B.1. BB. C. D66 wil dat het aandeel duurzaam in onze energievoorziening twee keer zo snel gaat groeien. Zodat in 2020 20% duurzaam is opgewekt. Dit bereikt D66 met een verdubbeling van de duurzame energiesubsidie (SDE+ regeling), meer bijstook van duurzame biomassa in kolencentrales en het eenvoudiger maken van zelf energie opwekken op het eigen dak of dat van de bovenbuurman. Consistent en stabiel beleid is daarbij cruciaal. Ook onderzoeken we met onze buurlanden of we energiemaatschappijen kunnen verplichten tot een minimum aandeel duurzame energie na 2015. D66 wil voor alle nieuwe energiecentrales een uitstootnorm van 350gr CO₂/ Kwh. CO₂ opslag en hergebruik verdient steun als onderdeel van een ambitieus CO₂ besparingsbeleid. Daarbij wil D66 de mogelijkheden van opslag op zee het eerst ontwikkelen en leren van CO₂ opslag op land in buurlanden.

BB. De ontwikkeling van duurzame biobrandstoffen, waarbij de groei van het gebruik niet ten koste gaat van voedselgewassen of het tropisch regenwoud, zijn cruciaal. Alle biomassa wordt duurzaam gecertificeerd. D66 zet ook in op het certificeren van de milieu-impact van de verschillende fossiele brandstoffen.

Energiebesparing

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

J. K. F.1. B.5. O. In Nederland wordt te veel energie verspild. Daarom wil D66 de energiebelasting herzien om zo bedrijven aan te moedigen extra te investeren in energiebesparing of eigen bronnen van duurzame energie, zoals aardwarmte voor de glastuinbouw of het gebruik van restwarmte. D66 wil veel meer besparing van energie in de gebouwde omgeving. In 2020 moeten minimaal 1 miljoen woningen geïsoleerd zijn en stuurt het bouwbesluit op energieproducerende nieuwbouw. Energie besparen betekent structureel kosten verlagen, maar de terugverdientijd vormt nog een drempel om te investeren. Daarom komt er een energie besparingsfonds om investeringen voor te financieren.

Grensoverschrijdende energie

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

I.3. D.2. N. Door met buurlanden samen te werken kunnen we duurzame energie versnellen en goedkoper opwekken. D66 wil daarom de energiemarkten samenbrengen. Samenwerken in de aanleg van netten, steun voor duurzame energie en in marktregulering. D66 wil beginnen met een gezamenlijke netbeheerder die een Noordzee-net voor duurzame energie aanlegt. En met een gezamenlijk Europees beleid waar we in Noord West Europa mee starten.

Heldere ambities in een energieplan

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

M. N. B.3. O. Nederland heeft binnen Europa energiedoelstellingen voor 2020, 2030 en 2050 afgesproken. D66 houdt zich aan deze afspraken. In 2020 wekt Nederland 20% duurzame energie op en jaarlijks zorgen we voor 2% energiebesparing. Onze stip aan de horizon is een Europa dat in 2050 geheel duurzaam in de eigen elektriciteitsvraag kan voorzien. Om dat te bereiken moeten we vandaag aan de slag. Daarom wil D66 van het komende kabinet een nationaal energieplan voor 2020, met concrete, meetbare doelen en een duidelijk pad naar onze ambities voor 2050. De kern van dit plan

wordt gevormd door energiebesparing in bestaande gebouwen, energieneutrale nieuwbouw en door meer stroom duurzaam op te wekken. Kernenergie staat voor D66 onderaan de ladder bij het vormgeven aan een duurzame energievoorziening, en dient op geen enkele wijze door de overheid gesubsidieerd te worden. D66 wil dat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van dit plan en alle daarbij behorende energie- en klimaatzaken in handen komt van 1 minister. Die zorgt ervoor dat we op stoom blijven bij de hervormingen en biedt een stabiel energie-investeringsklimaat

Duurzaam produceren

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

O. Bedrijven die duurzaam produceren hebben de toekomst. D66 wil groene koplopers ondersteunen en stimuleren door, onder andere, een markt voor duurzame grondstoffen te creëren. Daarom steunen we het ontwikkelen van de “biobased economy”. D66 wil een verplicht aandeel van 25% duurzame materialen in elk bouwproject. De overheid moet zelf standaard duurzaam inkopen. Verder wil D66 dat de overheid afspraken en innovatie binnen ketens- zoals in de kunststof- en textielketen – stimuleert. Door producenten, wetenschap en afvalbedrijven bij elkaar te brengen. D66 wil ook dat de overheid zelf het voorbeeld geeft: een afvalloze overheid.

Investeringsklimaat voor duurzame energie en CO2-besparing

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

A. A.3. A.4. O. D66 sluit zich aan bij de internationale G20 afspraken, waar overeenstemming is dat subsidies voor fossiele brandstoffen afgebouwd moeten worden. In het Begrotingsakkoord zijn belangrijke eerste stappen gezet. D66 wil hierop voortbouwen door vrijstellingen van de energiebelasting en rode diesel verder af te bouwen. D66 verkiest een CO2-heffing boven de kolenbelasting om zo de keuze voor de beste technologie aan mensen zelf te laten. In Europees verband wil D66 een aanscherping van de emissiehandel voor broeikasgassen (ETS) zodat er een stabielere en hogere CO2-prijs tot stand komt.

Steun in de rug voor groene investeringen

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

J/K/L. D66 wil dat investeringen in schone technologie lonen. Daarom handhaaft D66 fiscale prikkels als de groene heffingskorting in 2013 en vergroten we de mogelijkheden voor belastingaftrek voor investeringen in energiebesparingen en milieu-investeringen via zogenaamde EIA/VAMIL regelingen.

Alle nieuwbouw energiezuinig

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

J. D66 bevordert duurzame en energiezuinige nieuwbouw en verbouw. Dit vindt onder andere plaats door vergroening van het bouwbesluit en het vereenvoudigen van het (her)benutten van lege gebouwen voor andere functies door het wegnemen van barrières in bestemmingsplannen.

Biobrandstoffen

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

BB. L. L.4. Biobrandstoffen kunnen, mits duurzaam, een belangrijke bijdrage leveren aan vergroening van onze mobiliteit. Wat D66 betreft wordt in 2020 minimaal 50% van alle biobrandstoffen

gewonnen uit afval, algen en restproductie. Daarnaast moet 10% van de brandstoffen in de transportsector op een duurzame manier verkregen zijn.

Gebruik openbaar vervoer stimuleren

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

L.3. D66 wil het gebruik van openbaar vervoer stimuleren door het bieden van meer kwaliteit, hogere frequenties, betere aansluitingen van trein, metro, tram, bus en fiets, het aanbieden van gratis internet in de trein en het zorgen voor schone treinen. D66 is voor het tot stand brengen van 'metro-achtige' treinverbindingen tussen de (grote) steden en een uitbreiding van het NS-nachtnet.

Milieuvriendelijk reizen aantrekkelijk

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

L.1. D66 wil differentiatie in belastingen voor auto's zodat schone auto's worden gestimuleerd. Het netwerk van laadpalen en ook accuwisselpunten voor elektrische auto's wordt sterk uitgebreid om elektrisch vervoer een reële optie te maken.

Reizigerbelang voorop

Laatst bijgewerkt op 21 juni 2012

L.3. Bij NS en bij vervoerders in het stads- en streekvervoer wil D66 dat het reizigersbelang en de betrouwbaarheid een prominente plaats innemen in de kaders die de overheid stelt en de financiële prikkels die zij geeft. D66 wil dat het openbaar vervoer voor iedereen toegankelijk is, onder andere door het toegankelijk maken van materieel, haltes en opstapplaatsen voor minder validen. Wij ergeren ons aan de terugkerende problemen op het spoor. Betere samenwerking tussen ProRail en gebruikers, vooral NS, is noodzakelijk.

Ruim baan voor de fiets

Laatst bijgewerkt op 20 juni 2012

L.2. L.3. D66 wil fietsgebruik stimuleren en binnen bereik van grotere groepen mensen brengen. Combinaties met het openbaar vervoer worden door D66 gestimuleerd met P+R voorzieningen op strategische locaties. D66 wil het netwerk van fietsverbindingen verbeteren, onder andere door meer stallingvoorzieningen in stadcentra, bij stations, publieke voorzieningen en bedrijven. D66 wil de verkeersveiligheid voor fietsers verbeteren door het beter inrichten van fietspaden en verkeersstromen. Kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals kinderen en oudere fietsers, verdienen speciale aandacht.

Groene kansen voor Nederland

Verkiezingsprogramma 2012 Groen Links (definitieve versie)

Het is tijd om aan de slag te gaan. Vijf kabinetten binnen tien jaar zijn er niet in geslaagd de economische en sociale uitdagingen waar Nederland voor staat aan te pakken. De huidige crisis moet worden aangegrepen om de omslag te maken naar een betere en duurzame toekomst.

N. Grondstoffen en energie worden schaarser en duurder. Olieprijzen blijven stijgen. De omschakeling naar een duurzame economie is geen mooi ideaal meer, maar de enige weg voorwaarts in de eenentwintigste eeuw. De groene innovaties van vandaag zijn de renderendebedrijven van morgen. Niet plofkippen of watertomaten, maar duurzaam eten en windmolens hebben de toekomst. Groene investeringen leveren ook nieuwe banen op. Hoe eerder we beginnen, hoe beter we zijn voorbereid.(.....)

Burgers zelf staan gelukkig niet stil. Op steeds meer daken liggen zonnepanelen waarmee mensen zelf schone stroom opwekken. Gewone supermarkten verkopen duurzame producten omdat klanten daar om vragen. ZZP'ers verenigen zich in broodfondsen die steun bieden in tijden van tegenslag. Wat we nu nodig hebben is een overheid die deze koplopers aanmoedigt en belemmeringen voor hun groei wegneemt.

Willen we deze plannen verwezenlijken, dan moeten we samenwerken met andere partijen. (...).

A.4. C.1. Bovendien hebben we met de kolenbelasting en een gunstige regeling voor zonnepanelen een begin gemaakt met een duurzame en schone economie. Wij bewijzen dat we met een sluitende overheidsbegroting Nederland groener en socialer kunnen maken. (...)

N. I.3. C. D.2. F. Daarnaast wil GroenLinks direct banen scheppen met een Europese *Green New Deal*. Bijvoorbeeld door een robuust Europees hoogspanningsnet voor groene stroom aan te leggen. Dit net verbindt Europese landen: als het op de Noordzee niet waait, leveren Spaanse zonnecentrales elektriciteit. Samen met investeringen in zonnepanelen en windmolens, en in energiebesparing door aardwarmte en isolatie, scheppen we nationaal vele duizenden en in Europa miljoenen schone banen.

Energie revolutie

N. D.2. C.1. J/K/L. M. De aarde warmt op en de fossiele brandstoffen waar onze economie op draait worden duurder. We willen een klimaat- en energiepolitiek voeren waar onze kinderen trots op zullen zijn. Door windmolens op zee te plaatsen, zonnepanelen op onze daken betaalbaar te maken én energie te besparen, worden we van achterblijver de koploper van de Europese klimaatpolitiek. In 2020 komt twintig procent van onze energie uit duurzame bronnen – in 2050 is al onze energie schoon.

A. B. Een energiezuiniger en schoner Nederland maakt ons onafhankelijk van Russisch gas en Arabische olie. Zolang onze economie draait op fossiele brandstoffen blijven we de schatkisten van repressieve regimes spekken. GroenLinks gaat de strijd aan met gevestigde fossiele belangen. Grootverbruikers en producenten van fossiele energie krijgen nu voorrang van de overheid. Jaarlijks ontvangen zij bijna zes miljard euro aan belastingvoordelen. Wij schaffen deze subsidies af en investeren in duurzame energie die toekomst heeft.

Duurzame bereikbaarheid

L. Een deel van de miljarden die aan asfalt worden uitgegeven investeren wij liever in oplossingen voor de toekomst: betrouwbaar en aangenaam openbaar vervoer en meer, betere en veiligere wandel- en fietspaden. Innovaties als vraaggestuurd openbaar vervoer en elektrische fietsen geven mensen meer vrijheid zonder dat er een auto aan te pas komt. Ook zijn er grote kansen voor ondernemers: als dichtbevolkt land kan Nederland koploper worden met de elektrificatie van vervoer. Dit zal des te sneller gaan als we vieze auto's duurder maken en elektrische modellen goedkoper.

Duurzame financiën

M. 3. Door een Deltawet nieuwe energie komt in 2020 twintig procent van onze energie uit schone bronnen; uiterlijk in 2050 is alle energie schoon.

Hoofdstuk 1: Groen werkt

A. Groen loont

1. De overheid ondersteunt op alle mogelijke manieren maatschappelijk verantwoord ondernemen. De overheid gaat groen aanbesteden en koopt alleen nog maar duurzame producten en diensten. Zij stimuleert groene initiatieven van burgers en bedrijven.

N. 2. De nieuwe regering krijgt een minister van Duurzaamheid en Ruimte, die Milieu, Natuur, Energie, Landbouw, Visserij, Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening onder zich heeft. Deze minister stelt een agenda op voor efficiënt (her)gebruik van natuurlijke hulpbronnen.

J. 3. De overheid ondersteunt groene investeringen en duurzame woningbouw door voldoende gunstige financieringsconstructies beschikbaar te stellen voor bestaande en nieuwe woningen.

J/K/L. B.5. 4. Nederland maakt zich sterk voor strenge Europese voorschriften voor producten en productieprocessen, die aanzetten tot een zuinig gebruik van energie, water en grondstoffen. De overheid stimuleert bedrijven om warmte, water en restproducten uit te wisselen voor hergebruik.

M.2. K. 6. Nederland streeft naar 3 procent energiebesparing per jaar. Via kredietgaranties wordt het besparingspotentieel in de industrie benut. De verplichting tot energiebesparing voor bedrijven wordt uitgebreid en strenger gehandhaafd.

J. 7. Eigenaren van oude huizen krijgen een tegemoetkoming om de kosten van woningisolatie sneller terug te verdienen. Ook energiebedrijven en woningcorporaties investeren in woningisolatie. Huurders en huiseigenaren met lage inkomens krijgen daarbij voorrang, zodat zij als eersten kunnen profiteren van een lagere energierekening.

J/K. 8. Er komt toezicht op de naleving van de energielabelplicht bij verkoop of verhuur van gebouwen.

J. 9. Het Bouwbesluit mag de groene ambities van gemeenten niet in de weg staan; gemeenten mogen verdergaande duurzaamheidseisen stellen dan het Bouwbesluit voorschrijft.

N. 10. De Rijksoverheid stelt geld beschikbaar voor gemeentelijk klimaat- en energiebeleid.

M. J/K. C.1. 11. Binnen vijf jaar wordt alle nieuwbouw minstens energieneutraal, te beginnen met alle nieuwe gebouwen van de overheid. Er komen zonnepanelen op alle overheidsgebouwen met daarvoor geschikte daken.

O. 12. Overheid en bedrijfsleven maken samen werk van een circulaire economie waarin grondstoffen eindeloos worden hergebruikt. Afval krijgt een prijs en de belasting op het gebruik van grondstoffen gaat omhoog, zodat verspilling stopt. Statiegeld wordt niet afgeschafte, maar uitgebreid naar blikjes en kleine petflessen.

O. 13. Overheid en bedrijfsleven werken samen aan een duurzame *biobased economy*. Fossiele en andere eindige grondstoffen worden zoveel mogelijk vervangen door duurzame plantaardige alternatieven.

O. 15. Natuur-, milieu- en duurzaamheidseducatie wordt versterkt.

B. De vervuiler betaalt

O. 1. Alle subsidies en belastingvoordelen die een duurzame economie in de weg staan, worden afgebouwd. Resterende subsidies worden, waar mogelijk, vervangen door overheidsgaranties en -kredieten.

O. 2. Het belastingstelsel wordt vergroend, ook op provinciaal en gemeentelijk niveau. Bestaande milieubelastingen op verpakkingen, energie, afvalstoffen en brandstoffen worden substantieel verhoogd. De opbrengsten van deze belastingen worden gedeeltelijk gebruikt om de belasting op arbeid en de loonkosten voor met name laagbetaalde arbeid voor werkgevers te verlagen en om te investeren in groene innovatie.

M. 3. Nederland pleit binnen de Europese Unie voor een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen met tenminste 30 procent in 2020 en tenminste 90 procent in 2050, alsmede voor een eerlijke lastenverdeling. Nederland komt niet alleen haar Europese verplichtingen na, maar wordt weer een koploper op klimaatgebied.

O. 4. Nederland knokt voor verbetering van het Europese stelsel van handel in emissierechten: al in 2012 moeten emissierechten uit het stelsel worden gehaald om de CO₂-prijs op te drijven en in het vervolg moeten alle emissierechten worden geveild in plaats van gratis weggegeven.

O. 5. Er komt een milieubelasting op de uitstoot van broeikasgassen in sectoren die niet onder de Europese emissiehandel vallen. Deze belasting stimuleert ondernemers om in groene innovatie te investeren.

O. 6. Grootverbruikers gaan, net als consumenten, een eerlijke energieheffing betalen.

B.1. 7. Er komt een strenge CO₂-norm voor nieuwe energiecentrales. Er worden geen nieuwe kolencentrales gebouwd en bestaande kolencentrales betalen een kolenbelasting.

A.1. B.2. 8. Nederland kiest voor aardgas, de minst vervuilende fossiele brandstof, zolang de overgang naar een duurzame energievoorziening nog niet is voltooid. De regering pleit in EU-verband voor een gemeenschappelijke energiepolitiek om de Europese gasvoorziening zeker te stellen.

O. B.1. 9. CO₂-opslag is slechts een tijdelijke oplossing voor de komende decennia. Opslag van CO₂ wordt door elektriciteitsproducenten zelf betaald. Experimenten vinden niet plaats onder bewoond gebied. Kwetsbare natuurgebieden mogen hier geen schade van ondervinden.

A.2. 10. Er worden geen vergunningen verstrekt voor boringen naar schaliegas en steenkoolgas, omdat we onvoldoende weten over de risico's voor mens en milieu. Ook bij andere risicovolle technieken staat het voorzorgsbeginsel centraal. Initiatiefnemers moeten kunnen aantonen dat hun techniek veilig is. De overheid sluit investeringen in schaliegas via Energiebeheer Nederland uit.

B.3. A.5. 11. De kerncentrale in Borssele wordt gesloten. Er komen geen nieuwe kerncentrales voor energieopwekking. Kernafval mag niet onomkeerbaar ondergronds worden opgeslagen. Nederland ijvert voor een Europa zonder kernenergie. Ook stopt Nederland met de verrijking van uranium voor kerncentrales elders in de wereld, met uitzondering van productie voor het creëren van medische isotopen.

A.3. 12. Nederland zet zich in voor EU-maatregelen tegen de import van olie die op extreem vervuilende wijze is gewonnen, zoals teerzandolie.

C. Nieuwe energie

M. 1. Er komt een Deltawet nieuwe energie. Daarmee zet Nederland fors in op energiebesparing, groene stroom en duurzame warmte. In 2020 halen we 20 procent van onze energie uit schone bronnen. Uiterlijk in 2050 draait onze economie volledig op duurzame energie. De Deltawet verplicht energiebedrijven om een jaarlijks oplopend aandeel schone energie te produceren. Hiermee bieden we langetermijnzekerheid aan burgers en investeerders.

O. 2. Het zelf opwekken van energie door burgers, bedrijven en woningcorporaties wordt bevorderd. De Nederlandse overheid faciliteert de oprichting van lokale en regionale energiecoöperaties, waarin burgers samen groene energie produceren. Mogelijkheden voor salderen worden verruimd. Daardoor krijgen burgers, boeren, verenigingen van eigenaren en energiecoöperaties een eerlijke prijs voor hun schone stroom en hoeven ze geen energiebelasting te betalen. Met het oog op een fundamentele vergroening van de energievoorziening werkt de regering tevens aan structurele maatregelen zoals het Duitse feed-in tarief.

O. 3. Energiegegevens van gebieden (regio, stad, plaats en buurt) zoals het energiegebruik, duurzame energieopwekking (warmte en stroom) en soorten energiegebruik (groen, grijs of anders) worden openbaar en gratis toegankelijk, zonder daarbij de privacy uit het oog te verliezen.

B.5. 4. De overheid stimuleert de inzet van warmtenetten, in het bijzonder in de bestaande bouw.

E.2 G.4. 5. De overheid investeert samen met energiebedrijven in onderzoek naar innovatieve technieken zoals getijdenenergie en biogas uit menselijke en dierlijke mest.

D.1. 6. De overheid selecteert en regelt in samenspraak met belanghebbenden voldoende locaties voor windmolens op het land en geeft concessies uit aan uitbaters. Bij het selecteren van locaties is er voldoende aandacht voor landschapsbeleving.

D.2. 7. Er komt een spoedwet voor wind op zee, gericht op 10.000 megawatt Noordzeestroom in 2020. Geplande investeringen voor de komende tien jaar worden naar voren gehaald. De overheid rondt vergunningsprocedures zo snel als mogelijk af.

BB. 8. Nederland zet zich in voor bindende Europese duurzaamheidseisen voor alle vormen van bio-energie. Bij biobrandstoffen worden de effecten op het land- en watergebruik meegewogen, zodat de teelt ervan niet ten koste gaat van natuur, voedselvoorziening en inheemse volkeren. De doelstelling voor hernieuwbare transportbrandstoffen wordt voor Nederland zo veel mogelijk ingevuld met duurzame biobrandstoffen uit afval en reststromen en groene elektriciteit.

I.3. D.2. C. 9. Nederland bepleit in de EU een supernet voor groene stroom. Een Europees netwerk van efficiënte hoogspanningskabels moet onze elektriciteitsvoorziening robuust maken. Dit supernet vangt de schommelingen in het aanbod van groene energie op. Als het op de Noordzee even niet waait, krijgen we zonnestroom uit Spanje, of zelfs uit de Sahara.

I.3. H. 10. Het opzetten van elektriciteitsnetwerken tussen huishoudens (*smartgrids*) wordt gestimuleerd. De lokale overheid ondersteunt het plaatselijk opslaan van elektriciteit (bijvoorbeeld in woningen, woonwijken of elektrische auto's).

E. Duurzame landbouw en voedsel

- N.** 1. Boeren krijgen meer mogelijkheden om een deel van hun inkomen te verdienen met de ontwikkeling van (agrarische) natuur, recreatie, dienstverlening, opwekking van duurzame energie en zorg.
- O.** 2. De overheid bevordert duurzame innovaties op het platteland, zoals biologische landbouw, energieleverende kassen en regionale afzetcoöperaties. In de landbouw wordt naar een grotere biodiversiteit gestreefd.
- K.** 11. De overheidssteun voor landbouwonderzoek richt zich met name op een duurzamer gebruik van water, voedingsstoffen, energie en grond, alsmede op de verhoging van de ziekteresistentie van gewassen en dieren.

G. Natuur

- A.1.** 5. In natuurgebieden als de Noordzee, de Waddenzee, de Zuid-Hollandse en Zeeuwse Delta en De Peel is geen plaats voor schadelijke economische activiteiten als gasboring en/of landaanwinning.

H. Groen reizen

- L.2.** 1. Fietsen wordt krachtig gestimuleerd. (.....).
- L.3.** 4. Het vervoer per trein krijgt een impuls (.....).
- L.3.** 8. Er komen meer schone en zuinige bussen, zoals elektrische, waterstof- en aardgasbussen.
- L.4.** 11. In de binnenvaart wordt de samenwerking tussen vervoerders en duurzame innovatie gestimuleerd.
- L.** 13. Nederland neemt in Europa het voortouw in de hervorming van de brandstofaccijns. Alle brandstofaccijns krijgt een klimaatcomponent die langzaam oploopt met de CO₂-prijs die geldt in andere sectoren. Hierop vooruitlopend wordt de dieselaccijns met ingang van 2013 verhoogd en gelijkgetrokken met Duitsland.
- L.** 15. De vergoeding voor woon-werkverkeer met de auto gaat onder het normale belastingregime vallen. De vergoeding voor woon-werkverkeer met het OV blijft onbelast. Thuiswerken en schoner reizen worden voortaan beloond. Zo wordt de vrijstelling voor een belastingvrije fiets voor woon-werkverkeer verhoogd.
- L.1.** 18. (.....) De bestaande prikkel voor zuinige auto's blijft gehandhaafd.
- L.** 20. Vervoer op fossiele brandstof wordt zo snel mogelijk vervangen door rijden op groene stroom of andere duurzame energiebronnen. Taxivervoer wordt elektrisch. Er komen voldoende elektrische laad- en snellaadpunten.
- L.** 21. Nederland ijvert in Brussel voor de strengst mogelijke milieunormen voor alle nieuwe voer- en vaartuigen. Ook worden maatregelen genomen om bestaande binnenvaartschepen en (diesel)treinen schoner, zuiniger en stiller te maken.
- L. C.1.** 25. Er komen experimenten om wegen duurzamer te maken, bijvoorbeeld door overkappingen en combinaties met het produceren van groene energie.
- L.3.** 26. De groei van Schiphol en regionale vliegvelden wordt gestopt. Vliegveld Twente komt er niet. In navolging van Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk komt er een belasting op vliegen. Nederland maakt zich in Europees verband sterk voor de invoering van een kerosinetax, vergelijkbaar met de accijns op benzine en andere brandstoffen. Er komt een verbod op nachtvluchten.
- L.3/4.** 27. Nederland grijpt haar sterke marktpositie aan om een voortrekkersrol te spelen bij het schoner maken van binnenvaart en zeevaart, bijvoorbeeld door havengelden afhankelijk te maken van de milieuprestatie van de reder en door het gebruik van groene walstroom te verplichten. Nederland maakt zich in EU-verband sterk voor de invoering van een accijns op zware stookolie.

I. Ruimte winnen

- J.** 5. Woningen worden naar behoefte binnen de grenzen van de bestaande bebouwing en nabij knooppunten van openbaar vervoer gebouwd. Deze woningen zijn energieneutraal of wekken energie op.
- L.1.** 7. Er wordt ruimtelijk beleid ontwikkeld om de autoafhankelijkheid en mobiliteitsgroei te verminderen. (.....).

K. Solide en solidair

1. Het is tijd voor een bredere opvatting van rijkdom en vooruitgang, waarin groei van welzijn en behoud van natuur en milieu centraal staan. Het uitgangspunt van een gezond financieel-economisch beleid is het Bruto Nationaal Geluk. GroenLinks investeert nu in een schone en groene toekomst.

3. Nederland zet zich in voor een Europese *Green New Deal* ter bestrijding van de crisis. Om toekomstgerichte investeringen aan te jagen moet het Europese klimaatbeleid worden aangescherpt. (.....).

Hoofdstuk 2: Kansen eerlijk delen

D. Kennisland

N. 5. Er wordt meer geïnvesteerd in kennisontwikkeling op het gebied van energie, klimaat en het efficiënt omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Investeringen gaan niet alleen naar topsectoren en toegepast onderzoek, maar naar de breedte van de wetenschap waarbij de academische onafhankelijkheid essentieel is. Fundamenteel onderzoek is de basis van vooruitgang. De overheid erkent dat belang en staart zich niet blind op directe toepasbaarheid voor het bedrijfsleven.

K. Woongeluk voor iedereen

J. 6. Er blijft een brede sociale huursector met een sociale doelstelling, namelijk het in stand houden van een voorraad betaalbare woningen voor lagere inkomens en bescheiden middeninkomens, het huisvesten zonder risicoselectie en het investeren in nieuwbouw, goede wijken, leefbaarheid en energiebesparing. (.....) Gemeenten maken prestatieafspraken met woningcorporaties, onder andere over energiebesparing en investeringen in de wijk. (....)

J. C.1. 9. Grote slagen moeten worden gemaakt in energiebesparing en toepassing van duurzame energie (vooral zonne-energie) bij woningen. Gestreefd wordt naar een energiebesparing van tenminste 3 procent per jaar in de huursector, waarbij garanties worden gegeven dat de totale woonlasten van huurders dalen. Slechte labels worden op termijn in principe verboden: label G in 2015 en label F in 2020. Energiebesparing in de eigen woningvoorraad wordt ook gestimuleerd door een combinatie van strengere bouwregelgeving in de blok-voor-blok benadering en gerichte subsidies.

Hoofdstuk 3: Open samenleving

K. Eerlijke globalisering

8. Nederland speelt een aanjagende rol op klimaatgebied. Binnen de EU en aan de internationale onderhandelingstafel knokt Nederland voor eerlijke en effectieve klimaatafspraken, die aansluiten bij de conclusies van de klimaatwetenschap.

9. Binnen de EU pleit Nederland voor de oprichting van een internationaal platform voor groene technologie, waarin onder meer China en India deelnemen.